

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ DOKTORA PROGRAMINI DEĞERLENDİRME ÇALIŞTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ

“Sınıf Öğretmenliği Doktora Programını Değerlendirme Çalıştayı”, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nün ev sahipliğinde, 9-10 Temmuz 2009 tarihlerinde Eskişehir’de gerçekleştirilmiştir.

Çalıştayda, sınıf öğretmenliği doktora programlarının analiz edilerek gözden geçirilmesi, doçentlik alanının açılması yönünde açılımların ortaya konması, yapılan tartışmalar ve getirilen önerilerle alana katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Anadolu Üniversitesi’nden Prof.Dr. Şefik Yaşar, Dokuz Eylül Üniversitesi’nden Prof.Dr. Ayfer Kocabaş, Gazi Üniversitesi’nden Prof.Dr. Hayati Akyol, Marmara Üniversitesi’nden Prof.Dr. Cemil Öztürk, Uludağ Üniversitesi’nden Prof.Dr. Handan Asude Başal ve Hacettepe Üniversitesi’nden Prof.Dr. Veysel Sönmez temsilci olarak katılmıştır. Toplam 34 kişinin katılımıyla gerçekleşen çalıştayda, Anadolu, Mersin, Osmangazi ve Pamukkale Üniversitelerinde öğretim üyesi olarak çalışan sınıf öğretmenliği doktora programı mezunları ile halen programda öğrenimini sürdüren öğrenciler de yer almıştır.

Çalıştayın ilk oturumunda, sırasıyla Anadolu Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Marmara Üniversitesi’nde “Sınıf Öğretmenliği Doktora Programı”; Uludağ Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi’nde “İlköğretim Doktora Programı” adıyla açılan programlar tanıtılmıştır. Program sunumları sonrasında, her üniversitenin doktora programının adı, doktora giriş koşulları, programda yer alan dersler, bu derslerin zorunlu ve seçmeli ders olarak gösterdikleri dağılım ve yapılan tezlere ilişkin tartışma ve eleştiriler gündeme getirilmiştir.

Üniversitelerin doktora programlarının genel tanıtımlarının ardından, Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) yürütülen sınıf öğretmenliği doktora programlarından çeşitli örnekler ele alınarak ABD ile ülkemizde var olan sınıf öğretmenliği doktora programlarının benzerlik ve farklılıkları ortaya konmuştur.

Çalıştay sonunda, “Sınıf Öğretmenliği Doktora Programı”na yönelik olarak ortaya konan şu görüşlerin ilgili çevrelerle paylaşılmasına karar verilmiştir:

1. Türkiye’de 1997 yılında ilköğretimin sekiz yıla çıkarılması ve eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılmasıyla öğretmen eğitiminde lisans ve lisansüstü düzeyde yapısal değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Bu yapısal değişiklikler kapsamında kimi üniversitelerde ilköğretime yönelik yüksek lisans ve doktora programları açılmıştır. Bu programlardan biri de sınıf öğretmenliği doktora programıdır. Üniversitelerin Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Enstitülerinde İlköğretim Anabilim Dalı bünyesinde açılan Sınıf Öğretmenliği Doktora Programı, ilköğretim basamağında görev yapmakta olan öğretmenler ile bu alanda üst düzeyde öğrenim görerek uzman ya da akademisyen olmayı amaçlayanlara yönelik bir programdır. Genelde bu program, ilköğretimin ilk beş yılında görev alan sınıf öğretmenlerinin eğitimini gerçekleştirecek öğretim elemanlarının yetiştirilmesini amaçlamaktadır. Bu program alana önemli akademik katkı ve zenginlik sağlamanın yanı sıra, alanda eksikliği yoğun olarak hissedilen

öğretim elemanı yetiştirmede büyük bir boşluğu doldurmaktadır. Nitekim çalıştayın son oturumunda, sekiz yıllık bir geçmişi olan sınıf öğretmenliği doktora programının gözden geçirilerek değerlendirilmesinin bilimsel bir özgüven anlamına geldiği belirtilmiş; ayrıca, çalıştay sonunda ortaya çıkan sonuçların var olan sınıf öğretmenliği doktora programlarının iyileştirilmesi ve daha sonra açılacak yeni programlara ışık tutması bakımından önemli olduğu vurgulanmıştır.

2. Çalıştayda yapılan tartışma ve ortaya konan görüşler doğrultusunda, kimi üniversitelerde “İlköğretim Doktora Programı” adıyla açılan programın adının “**Sınıf Öğretmeliği Doktora Programı**” olması ve tüm üniversitelerde aynı adla açılması konusunda görüş birliğine varılmıştır.
3. Sınıf öğretmenliği doktora programına giriş koşulları bağlamında:
 - Yabancı dil koşulunun Yükseköğretim Kurulu’nun (YÖK) belirlediği 65 puan, ALES puanının ise en az 70 puan olması,
 - Kimi öğrencilerin çeşitli nedenlerle (askerliği erteleme vb.) doktora programlarına girmeyi tercih etmeleri, bu kişilerin yüksek yabancı dil ve ALES puanlarına sahip olmaları durumunda da bilimsel ve akademik amaçlar dışında programda yer almalarının engellenebilmesi açısından, doktora giriş koşullarında mülakat sınavının da yer alması,
 - Öğrenci, sınıf ve okul koşullarını tanıyarak gelen öğrencilerin, kuram ve uygulamayı daha iyi bütünleştirebileceği görüşünden hareketle, öğretmenlik deneyimine (en az 1-2 yıl) sahip olmanın bir tercih nedeni olması konularında görüş birliğine varılmıştır.
4. Sınıf öğretmenliğinin farklı alt disiplinleri içeren bir uzmanlık alanı olduğu; bu nedenle, alana özgü kavramların ve temel aldığı hedef kitlenin özellikleri doğrultusunda, çalışma alanlarının ortaya konduğu bir alt yapıya kavuşturulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun için de, sınıf öğretmenliği doktora programının;
 - ortak zorunlu dersler ile alana yönelik seçmeli derslerden oluşması,
 - araştırma yöntemleri, alan öğretimi ve genel kültüre yönelik dersler biçiminde yapılandırılması konusunda görüş birliğine varılmıştır.
5. Doktora programı için öngörülen yapının, benzer biçimde sınıf öğretmenliği yüksek lisans programlarında da uygulanabileceği görüşü tüm katılımcılar tarafından benimsenmiştir.
6. Doktora ve yüksek lisans programlarında çalıştıkları kurumun çalışma saatleri nedeniyle derslere devam edemeyen öğrencilerin, programa düzenli olarak devam edebilmeleri için derslerin akşam saatlerinde yapılmasının bir çözüm olarak değerlendirilebileceği önerisinde birleşilmiştir.
7. Doktora ve yüksek lisans programlarında ders veren öğretim üyelerinin alana özgü bilimsel çalışmalara katılmak ve yayın yapmak gibi kimi ölçütleri yerine getirmelerinin uygun bir anlayış olacağı, ancak bu ölçütler konusunda kurumların koşullarına göre esnek olunabileceği öngörülmüştür.
8. Sınıf öğretmenliği doktora programına devam eden öğrencilerin uygulamaya yönelik becerilerinin artırılabilmesi amacıyla programda uygulamaya yönelik önlemlerin

alınması ve bu kapsamda Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliğinin artırılması gerektiği vurgulanmıştır.

9. Sınıf öğretmenliği doktora programı öğrencilerinin, gerek duyulduğunda kendi programı dışındaki diğer sınıf öğretmenliği doktora programlarından da dersler almasının yararlı olacağı belirtilmiştir.
10. Sınıf öğretmenliği doktora programından mezun olanların doçentlik başvurusuyla ilgili olarak:
 - “**Sınıf Öğretmenliği Eğitimi**” adıyla doçentlik alanının açılmasının uygun olacağı tüm katılımcıların ortak görüşü olarak ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmenliği alanının birçok alanı içinde barındırması nedeniyle, uzmanlaşmanın belirlenebilmesi için de başvuru sahibi adayın çalıştığı alanı *alt alan* biçiminde kodlayabileceği öngörülmüştür.
 - Sınıf öğretmenliği doçentlik alanında belirlenecek alt alanların aşağıdaki altı alanı kapsayacak biçimde yapılandırılacağı görüşünde katılımcıların birleştiği görülmüştür:
 - a. *Matematik Eğitimi*
 - b. *Türkçe Eğitimi*
 - c. *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Eğitimi*
 - d. *Fen ve Teknoloji Eğitimi*
 - e. *Beden ve Oyun Eğitimi*
 - f. *Sanat Eğitimi*

Sınıf Öğretmenliği Doktora Programını Değerlendirme Çalıştayı, ele alınan konularda dile getirilen görüş ve önerilerin sınıf öğretmenliği doktora programına yeni açılımlar getirmesi ve yapılan değerlendirmeler ile her üniversitenin kendi doktora programını gözden geçirmesine olanak vermesi açısından yararlı bir toplantı olduğu belirtilmiş ve bu tür çalışmaların ileriki yıllarda da devam etmesi dilek ve temennisiyle sona ermiştir.

ÇALIŞTAYA KATILAN ÜNİVERSİTE TEMSİLCİLERİ

Prof.Dr. Şefik YAŞAR
Anadolu Üniversitesi

Prof.Dr. Ayfer KOCABAŞ
Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr. Hayati AKYOL
Gazi Üniversitesi

Prof.Dr. Veysel SÖNMEZ
Hacettepe Üniversitesi

Prof.Dr. Cemil ÖZTÜRK
Marmara Üniversitesi

Prof.Dr. H. Asude BAŞAL
Uludağ Üniversitesi